

Asia: VN/558/2022

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden uudelleen järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi**

### Lakiesityksen luvut 2-12

#### **Huomionne hallituksen esityksen luvusta 2 *Nykytila ja sen arviointi:***

-

#### **Huomionne hallituksen esityksen luvusta 3 *Tavoitteet:***

TE2024-uudistus nähdään Pieksämäellä tervetulleena kokonaisuutena, joka voi onnistuessaan lisätä alueen elinvoimaa. TE-palveluiden tulee olla jatkossa osa kuntaorganisaatiota ja sen sisäistä kehittämisjärjestelmää. TE-palveluiden tarjoamat palvelut nähdään sulautuvan osaksi kaupungin olemassa olevia tehtäviä. Uudistuksen keskeinen tavoite on siirtää tehtävä valtiolta kuntiin. Pieksämäen kaupunki kannattaa tavoitetta. Pieksämäellä uudistus nähdään mahdollisuutena uudistaa toimintatapoja ja lisätä henkilö- ja yritysasiakkaisiin kohdistuvien palveluiden vaikuttavuutta. Uudistuksen onnistumisen edellytys on, että järjestämistä vastuu on suoraan Pieksämäen kaupungilla, eikä laajemmalla kuntien muodostamalla työllisyysalueella.

#### **Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.1 *Keskeiset ehdotukset:***

Järjestämistä vastuu:

Pieksämäen kaupungin mukaan vastuu työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisestä tulee olla jokaisella kunnalla. Vaatimus 20 000 työllisyyspohjasta on Pieksämäen näkökulmasta kohtuuton, joka ei huomioi kuntien erilaista asemaa eripuolilla Suomessa. Valtioneuvoston toimivalta poiketa työvoimapohjavaatimuksesta 17 000 saakka on vähäinen eikä muuta ehdotuksen kokonaiskuvaa. Työvoimapohja Pieksämäellä on n. 7000 henkilöä ja paikkakunnalla on keskimäärin 500-600 työtöntä työnhakijaa, joiden työllistämiseen tarvittavat palvelut voidaan järjestää kattavasti kunnassa riittävän rahoituksen turvin. Kaupungin yrityspalveluihin on mahdollista integroida siirtyvät työnantajapalvelut ja saada näin ollen lisää vaikuttavuutta ja tuottavuutta. Kunnan on mahdollista hoitaa tehtävä itsenäisesti, jolloin kuntalain 8 luvun mukaisin yhteistoiminnan muotoihin ei tarvitsisi kaikilta osin turvautua. Lisäksi kunnalla itsessään on paras mahdollinen tieto alueen yrityksistä ja

työllisyysmahdollisuuksista. Laajempi useamman kunnan muodostama työllisyysalue ei edistäisi yhtä tehokkaasti työllistymistä ja kuntien elinvoimaa.

Pieksämäen kaupungin tulee voida sopia myös muiden kuntien kanssa kuntalain mukaisesti yhteistyöstä ja siitä, kuinka ne tehtävät järjestävät. Palveluita tulisi myös voida järjestää tarvittaessa kuntien kesken eri vaatavuustasoilla. Usein käytetyt palvelut olisivat lähipalveluina, ja harvoin käytetyt tai erittäin vaativat palvelut laajemmalla alueella useiden järjestäjien yhdessä järjestäminä. Lainsäädännön tulee mahdollistaa nämä toteutukset. Samanaikaisesti yhteistyötä tulee tiivistää niin kuntien kuin muiden toimijoiden kanssa. Näin varmistetaan joustavat ja asiakaslähtöiset palvelut sekä turvataan jokaisen kunnan mahdollisuudet edistää niin kunnan omaa, kuin alueellistakin työllisyyttä ja elinvoimaa.

Pieksämäen kaupunki on valmis toteuttamaan itse lakisääteiset lähipalvelunsa ja on myös valmis kehittämään palveluita täydentäviä yhteistyömuotoja lähimpien kuntien kanssa. Yhteistyöratkaisujen pitäisi Pieksämäen kaupungin mukaan nojata luontaisiin työssäkäyntialueisiin. Yhdessä luodut kokonaisuudet tulee olla kustannustehokkaita ja vaikuttavia. Yhteistyöratkaisuja luodessa vaikuttavuus tulisi arvioida mahdollisimman kattavasti ennen toimeenpanoa. Järjestämisvastuun olisi selkeintä siirtyä vasta 1.1.2025. Tämä helpottaisi vuoden 2024 talousarvion tekoa, samoin monet sopimukset päättyvät vuoden vaihtuessa.

Rahoitus:

Pieksämäen kaupunki näkee, että työllisyys- ja yrityspalvelujen järjestämisen osalta vallan ja vastuun tulee olla samalla taholla eli kunnalla, jolle siirtyy rahoitusvastuu. Vastuu omasta rahoitusosuudesta mahdollistaa palvelujen kohdentamisen paikallisiin tarpeisiin. Työvoimapohjan rajaan perustuvalla lakisääteisellä yhteistoimintamallilla kuntien kesken on haasteita rahoituskokonaisuuteen. Sen heikkous on, että tehtävien rahoitus tulee joka kunnalle, mutta kustannukset ja järjestämistehtävät vain järjestäjille.

Uuden mallin mukaan kunnat eivät voisi enää myöntää palkkatukea itselleen ja kunnan rahoitusvastuu ei katkeaisi työnhakijan siirtyessä palveluun. Pieksämäki esittää ministeriötä muodostamaan sellaisen tukimuodon, jota kunnat voivat myös jatkossa hyödyntää.

Laajan työttömyyden rahoituskriteerin painoarvoa tulee muuttaa tasapuolisemmaksi suhteessa työikäisen väestön kriteeriin. Tämä tasoittaisi kuntien vaikutusmahdollisuuksien ulkopuolelta tulevien suhdannevaihteluiden sekä shokkien taloudellista riskiä. Laajan työttömyyden merkitystä rahoituskriteerinä tulisi nostaa 50 %:iin, jolloin se tasoittaisi kuntien taloudellisia riskejä sekä parantaisi TE-palveluiden tarjoamisen edellytyksiä.

Yhteistoiminta hyvinvointialueen kanssa

Hyvinvointialueiden rooli, vastuu ja kannusteet suhteessa kuntiin on selkeytettävä: myös hyvinvointialueilla tulee olla vastuuta pitkään työttöminä olleiden kustannuksista kuten osa työttömyysturvan perusosasta pitkäaikaistyöttömiä koskien. Hyvinvointialueilta puuttuvat taloudelliset ja lainsäädännölliset kannustimet, jotka edistäisivät sosiaali- ja terveyspalveluja saavan työttömän parempaa pääsyä työmarkkinoille.

Mikäli työllisyyspohja rakentuu eri hyvinvointialueille, tulee varmistaa tietoturvallinen tiedonkulku eri toimijoiden välillä ja yhdenvertaiset palvelut. Tehtävien roolit, vastuut ja yhteistyötyön toimivuus tulee olla selkeästi määritelty.

#### Alle 30-vuotiaiden palvelut

Uudistuksessa tulee huomioida alle 30-vuotiaiden työllisyyspalveluiden turvaaminen kunnissa riittävien monialaisten resurssien avulla. Nuori väestö on ikääntyvässä ja väestöä menettävissä kunnissa erityisen tärkeässä asemassa elinvoimaisuuden turvaamiseksi. Alle 30-vuotiaiden palveluissa ohjaamoiden merkitys korostuu monialaisten palveluiden yhteen sovittavana tilana, josta nuori saa kaikki tarvitsevansa palvelut. Hyvinvointiuudistuksessa ohjaamotoiminta jää kuntien vastuulle.

#### **Huomionne hallituksen esityksen luvusta 4.2 *Pääasialliset vaikutukset:***

-

#### **Huomionne hallituksen esityksen luvusta 5 *Muut toteuttamismuutokset:***

-

#### **Huomionne hallituksen esityksen luvusta 8 *Lakia alemman asteinen sääntely:***

-

#### **Huomionne hallituksen esityksen luvusta 10 *Toimeenpano ja seuranta:***

-

#### **Huomionne hallituksen esityksen luvusta 12 *Suhde perustuslakiin ja säätämisyhteistyö:***

-

#### **Laki työvoimapalvelujen järjestämisestä**

**Luku 1 sisältää lain yleiset säännökset.**

**Näkemyksenne:**

-

Luvussa 2 säädettäisiin järjestämisvastuusta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- edut ja hyödyt järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- mahdolliset riskit järjestämisvastuun siirtämisessä kunnille
- työvoiman määrää ja työllisyysaluetta koskeva sääntely (huom: poikkeus työvoimapohjan kriteeriin voimaanpanolaissa)
- palvelujen tarjoamista koskeva sääntelyesitys

-

Luvussa 3 säädettäisiin ohjauksesta ja valvonnasta.

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- valtakunnalliset tavoitteet
- työllisyyden edistämisen valtakunnallinen neuvottelukunta ja sen tehtävät
- alueelliset työllisyyden edistämisen yhteistyö- ja seurantakeskustelut

-

Luvussa 4 säädettäisiin työnhakijan palveluprosessista.

Säännökset vastaavat 2. toukokuuta voimaan tulleen uuden asiakaspalvelumallin (niin sanottu pohjoismainen työvoimapalvelumalli) säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 5 säädettäisiin työväilyksestä ja työnhakuvelvollisuudesta.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 6 säädetään tieto- ja neuvontapalveluista, asiantuntija-arvioinneista, ammatinvalinnan- ja uraohjauksesta sekä valmennuksesta ja kokeilusta.

Näkemyksenne:

-

**Luvussa 7 säädettäisiin työvoimakoulutuksesta.**

**Näkemyksenne:**

-

**Luvussa 8 säädettäisiin muutosturvakoulutuksesta.**

**Näkemyksenne:**

-

**Luvussa 9 säädettäisiin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.**

**Näkemyksenne:**

-

**Luvussa 10 säädettäisiin työnantajalle myönnettävistä tuista (palkkatuki, 55-vuotta täyttäneiden työllistämistuki, työolosuhteiden järjestelytuki).**

**Näkemyksenne:**

-

**Luvussa 11 säädettäisiin henkilöasiakkaalle myönnettävistä tuista ja korvauksista (starttiraha, työhön tai palveluun hakeutumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus, palveluun osallistumisesta aiheutuvien kustannusten korvaus).**

**Näkemyksenne:**

-

**Luvussa 12 säädettäisiin työllistämisvelvoitteesta.**

**Näkemyksenne:**

-

**Luvussa 13 säädettäisiin asiakastietojen käsittelystä ja valtakunnallisesta tietojärjestelmäpalvelusta.**

**Näkemyksenne:**

-

**Luvussa 14 säädettäisiin palvelualustasta.**

**Näkemyksenne:**

-

Luvussa 15 säädettäisiin tukien ja korvausten maksamisesta ja takaisinperinnästä.

Näkemyksenne:

-

Luku 16 käsittää erinäisiä säännöksiä.

Näkemyksenne:

-

Luvussa 17 säädettäisiin muutoksenhausta.

Näkemyksenne:

-

Muut esitykseen sisältyvät lakiehdotukset

Laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta annetun lain muuttamisesta ja laki elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kehittämis- ja hallintokeskuksesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä, ovatko ehdotetut muutokset ELY-keskusten sekä KEHA-keskuksen tehtäviin riittävän selkeät ja eri toimijoiden yhteistyötä edistävät?

-

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 23 §:n muuttamisesta

-

Laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain muuttamisesta

Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:

- kuntien vastuulle siirtyvien tehtävien rahoitus, ovatko ehdotetut uudet valtionosuuden määräytymistekijät toimivia rahoituksen kohdentamisessa?
- kolmen vuoden siirtymäaika laskennalliseen rahoitukseen (voimaantulosäännös)
- kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

-

Laki työttömyysturvalain muuttamisesta (pois lukien 14 luku)

Erityisesti toivotaan näkemyksiä työttömyysturvaprosessiin ja sitä koskevaan toimivaltaan liittyen.

-

**Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 14 luku;**  
**Laki työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain muuttamisesta;**  
**Laki työttömyyskassalain muuttamisesta**

**Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:**

- **kunnan työttömyysetuusmenoon kohdistuvan rahoitusvastuun porrastusmalli**
- **eräiden kotoutumisesta annetussa laissa tarkoitettujen henkilöiden kohdalla sovellettavaksi ehdotettu poikkeus kunnan rahoitusvastuuseen työmarkkinatuesta**
- **ehdotus kunnan rahoitusosuuden perintää koskevan tehtävän hoitamisesta Kelassa myös peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusosan osalta**
- **edellä ehdotettujen muutosten vaikutus Kelan, työttömyyskassojen ja Työllisyysrahaston työmäärään mukaan lukien tietojärjestelmämuutokset ja näistä aiheutuvat kustannukset**

-

**Laki ulkomaalaislain muuttamisesta**

-

**Laki luonnontuotteita keräävien ulkomaalaisten oikeudellisesta asemasta annetun lain 8 §:n muuttamisesta**

-

**Laki valtionavustuksesta yritystoiminnan kehittämiseksi vuosina 2021 – 2028 annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki palkkaturvalain muuttamisesta;**  
**Laki merimiesten palkkaturvalain muuttamisesta**

-

**Laki Työkanava Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta**

-

**Laki ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki vuorotteluvapaalain muuttamisesta**

-

**Laki sosiaaliturvajärjestelmien yhteensovittamista koskevan Euroopan unionin lainsäädännön soveltamisesta annetun lain 6 ja 11 §:n muuttamisesta**

-

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamisesta;**

**Laki tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työsopimuslain muuttamisesta;**

**Laki merityösopimuslain muuttamisesta**

-

**Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta annetun lain 3 a ja 37 a §:n muuttamisesta;**

**Laki valtion virkamieslain 5 a ja 9 c §:n muuttamisesta**

-

**Laki yhteistoimintalain muuttamisesta;**

**Laki työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain 8 ja 9 §:n muuttamisesta;**

**Laki yhteistoiminnasta valtion virastoissa ja laitoksissa annetun lain 24 ja 25 §:n muuttamisesta**

-

**Laki toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta;**

**Laki eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain 14 §:n muuttamisesta;**

**Laki kansaneläkelain 35 §:n muuttamisesta;**

**Laki sairausvakuutuslain 8 luvun 9 §:n muuttamisesta;**

**Laki sotilasavustuslain 11 §:n muuttamisesta;**

**Laki opintotukilain 6 §:n muuttamisesta**

-

**Laki sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta annetun lain 14 §:n muuttamisesta**

-

**Laki tuloverolain muuttamisesta;**

**Laki maatilatalouden tuloverolain 10 f §:n muuttamisesta;**

**Laki elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 56 §:n muuttamisesta**

-

**Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta**

-

**Laki rikoslain 47 luvun 6 §:n muuttamisesta;**

**Laki rikosrekisterilain 4 a §:n muuttamisesta;**

**Laki rikosrekisterilain 4 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain muuttamisesta**

-

**Laki työvoimapalveluiden järjestämisestä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien voimaanpanosta**



**Erityisesti toivotaan näkemyksiä seuraavista:**

- yhteistoimintasopimusten solmimiselle esitetty aikataulu
- henkilöstösiirrot ja henkilöstön asemaan liittyvät menettelytavat
- sitovien sopimusten ja vastuiden siirtyminen

-

**Laki työllistymistä edistävästä monialaisen tuen yhteistoiminnasta**

**Erityisesti toivotaan näkemyksiä asiakaskriteerin muutoksesta ja nuorten työllistymistä edistävän monialaisen tuen yhteispalvelua koskevasta sääntelystä.**

-

**Muut huomionne esityksestä**

**Kommentoitavaa:**

Nostoja esityksestä

Uudistuksessa tulee varmistaa lähtökohtaisesti, että kunnilla on mahdollisuus hyödyntää työllisyyden hoitamisessa kuntien jo nykyisin vastuulla olevien tehtävien lisäarvoa. Esimerkiksi koulutuksen yhteys työvoimapalveluihin jää ehdotuksessa käytännössä vaille merkitystä. Mikäli järjestämisvastuun on oltava laajemmalla alueella (20 000 työllistä), niin se voi esimerkiksi Pieksämäen kohdalla tarkoittaa sitä, että palveluita tuotetaan kahdelta eri hyvinvointialueelta.

Tässä esitettyjen keskeisten teemojen lisäksi Pieksämäen kaupunki tukee Kuntaliiton ja seutukuntien lausunnoissa esitettyjä yksityiskohtaisempia lausumia.

Andersin Kai  
Pieksämäen kaupunki